

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an	20 car.
pe 6 luni	10 car.
pe 3 luni	5 car.
pe o lună	2 car.

Nr. de Duminică pe an 4 car.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un câr garson: prima dată la
bani; a doua oară la bani; a treia
oară 3 b. de ficcare publicitară.

Astăzi abonamentele, cât și inserțiile,
sunt surse de plăți înalte în Arad.

Telefon pentru oră și comunicări

scrierilor adresate: nu se primesc.

MOARTEA CELUI MAI MARE CROAT.

(1815—1905).

(m) Clopotele tuturor bisericilor croate se valetă pe întrecute umplând întreaga Croație de o tristă veste: geniul bun al neamului croat s'a stins; a murit cel mai mare Croat: George Josif Strossmayer, episcopul din Djakovar.

Perderele Croaților e mare; toată viața lor contimporană e legată de numele lui. Tot, ce au el azi, prin el au căpătat.

Episcopul Strossmayer în decurs de mai bine de o jumătate de secol a fost cel mai fervent, cel mai înflăcărat luptător pentru drepturile Croaților. A fost un Șaguna croat, dar mai mare, fiind-că a avut mai multe mijloace la dispoziție. Căci repetăm: dacă viața noastră culturală și renașterea morală, materială și intelectuală e legată de sfântul nume al lui Șaguna, apostolul culturii și fericii neamului croat a fost Strossmayer. De altminteri fuseseră prietini, ca unit, ce luptau fiecare pentru poporul său întru atingerea aceleiași ideal. — Încătușat în ramele bisericii catolice, el n'a pregetat a lupta pe ori-ce teren pentru neamul său: ca atare și-a câștigat mulți... foarte mulți dușmani politici.

Dotat cu o inteligență estra ordinară — ca școlar ajunse proverbial — și înarmat cu o voință de fier, ce era învecinată cu pasiunea, numit de tînăr ca episcop în Djakovar, în curînd ajunse în fruntea mișcărilor croate și luptătorul fruntaș fu până la moartea lui întâmplată Sâmbăta trecută.

El e întemeietorul culturii croate: a înființat seminariul din Eszék, numit după numele lui, apoi muzeul, academia de științe, universitatea și alte școli croate.

Născut și crescut în epoca renașterii popoarelor, bătrînul vizionar a avut de multe ori să se lovească de materialismul cras al politicii prezente. Veteran al vremii însuflețiri croate, înflețit a rămas el în întreaga viață sa pentru neamul, spre bunăstarea cărui și-a jertfit tot, ce avea: ambiție, talent și avuție vremelnică.

El, care fusese martor al luptelor dela '48, el, care a fost un factor al tranșacției din '67, totdeauna a fost stîlp puternic al monarhiei. O viață plină de iluzii și deluzii!

Cu talentul său extraordinar s'ar fi putut ridica sus... sus de tot pe scara dignităților bisericești romano-catolice. A preferit însă a fi apostolul unui neam... a luptat luptă de titan, cu bărbăție, fără șovăire, prin ceea-ce și-a înscris cu litere de aur numele în istoria Croaților, ear din partea dușmanilor politici prin stăruința-i a stors strigăte de admirațiune. A fost... un adevărat prelat.

De prezent, când temeliele vechei monarhii se clătină, nu ne putem reține să nu vărsăm o lacrimă de durere pentru moartea acestui stîlp al monarhiei și amic al nostru politic.

Congres de naționalități în Budapesta. Fruntașul ziar croat din Zagrab «Srbobran», adresează un apel către fruntașii naționalităților Ungariei, solicitându-le să convoace un congres în Budapesta, în care să-și afirme punctul lor de vedere în actuala criză acută a dualismului. În acest congres, zice ziarul croat, trebuie cu multă precauțiune înlăturată ori-ce aparență, ca și cum naționalitățile ar aștepta din Viena vre-un ajutor. E nevoie de o afirmare energetică față de aspirațiunile șoviniste maghiare. Dacă din rezistența naționalităților — ar avea eventual Viena folos, vina va fi a șovinistilor orbiți.

Glas cuminte!

Dieta își va ținea proxima ședință Mercuri la 10 ore.

Răzbunare politică. Nu se pot împăca șovinistii cu rezultatul strălucit al luptelor noastre electorale. Mereu scriu și plămuesc planuri de răzbunare... Ei văd tradare, acte punibile în faptul că și-au exercitat și Românii dreptul lor constituțional. Și, mai amabili sunt în privința aceasta oprei dela Arad de Vidin. Tînărul, et știu toate secretele. Așa în numărul lor de eri, ne pun în perspectivă procese, ce se vor intenta mai multor fruntași, eari au luat parte la agitația electorală. Știu — zic dănșii — și numele, dar nu vor să le publice încă, în interesul succesului urmăririi.

Șovinistul procuror din Arad Meszlényi, ce ce în chip atât de bădăran s'a purtat la masa episcopului nostru, așa se vede, își tradează și secretele oficiului, pentru un pic de reclamă.

EPILOGUL CHESTIUNEI MAROCCULUI.

Valurile, ce le-a aruncat în cercurile diplomatice, călătoria împăratului german la Tanger, nu s'au potolit. Va mai urma schimb de note, rectificări la Paris și Berlin, va cauza, cum a și dat ansă la opiniile engleze, respective intervenție engleză.

Călătoria are mai mult caracter romantic politic, căci după-cum scrie «Voss. Zeitung», Wilhelm II a vrut numai să-și arate față de Franța displăcerea pentru un compromis, la care el nici întrebă nu a fost. Diplomația va avea să descurce urmările acestui romanticism politic. Prințul Radolin a și călătorit imediat la Paris, ca să preîntâmpine furtuna.

Căci de fapt prin tractatul francezo-anglez, la care a aderat eo tempore și guvernul spaniol, nu se închide în Marocco ușa comerțului internațional, ci din contră îl facilitează. Prin împrejurarea, că Franța ar uni Senegalul cu Algeria, se deschide drumul spre Timbuctu și Senegambia, ceea-ce pentru neguțatori e ceva foarte important. Intemeierea mării împărății africano-franceze, ceea-ce a avut în vedere tractatul francezo-anglez, ar înlesni drumul spre bogatele ținuturi, cari stau ascunse îndărăptul deșertului Libiei și Saharei; popasurile căilor pentru caravane ș'asa sunt în mâna Francezilor.

Wilhelm II însă a vrut să demonstreze fiindcă afară de capitalurile, ce le are Germania în Marocco, afară de căți-va neguțatori, nimic n'au ca interes în întreg basenul Mediteranei. Și prilej a avut bun acum, când Rușii sunt atât de bătuți, fiind-că repet, nici interesele economice nu-l deobligau la această călătorie. Neguțatorii germani se pot simți doar tot așa de bine, ba poate mai bine sub dominație franceză, de cât sub clima musulmană a sultanului maroccan. Și în celelalte provincii africane franceze sunt mai mulți ceilalți străini, de cât Francezii; din această parte deci n'au, de ce să teme capitalurile germane. Wilhelm II vrea însă, ca Marocco să fie stat independent, sultanul să fie suveran, liber de ori-ce influință străină; urmarea va fi, că și de-acum înainte Marocco va rămânea închis pentru comerțul universal. Țărîmul va fi singura cale de comunicație comercială și asta nu numai pentru străini, ci și pentru Germani. Drept aceea, ce a vrut Wilhelm II?

Întâlnirea flotelor franceze și engleze arată, că contractanții sunt gata să se împartă și pe altă cale realitatea voinței lor. Tonul ziarelor engleze e foarte antigerman și părerea predominantă e, că Anglia trebuie să susție pe Franța în ce privește tendințele ei din Marocco.

Din punct de vedere strategic posesia franceză a Maroccului nu înseamnă, că interesele comerțului european ar fi periclitat. Englezii au Suezul, au Egiptul, au Gibraltarul. Cu tunurile de azi însă din spaniola Centă, din sinul Algeiras poate fi făcut imposibil Gibraltarul. Ar fi primejduite interesele enerale, dacă pe lângă toate cele amintite și Marocco ar fi în mâna uneia și aceleiași puteri.

«Times» spune, ce e drept, că din cercuri anti-franceze marocane i-s'au prezentat guvernului german tendințele franceze și adecă intortochiate și mistificate. Drept aceea Germania își consideră de datorie să intervie să submineze influința francesă din Marocco. Curții sultanului i-s'au oferit împrumuturi germane, ca să-i scape țara de invazia băncilor franceze. În vorbirea sa din Tanger Wilhelm II. se oferă de protector al lumii musulmane: aceeași procedură, ca și în Balcani.

Franța s'a arătat de astă-dată foarte calmă: s'ar părea. că de fel nu-i obiectivă opinia publică, făcută de altcum de Germani, că temperamentul frances e foc de pae. Față de apariția lui deus ex machina în Tanger Delcassé n'a venit de loc în încurcatură. A fost interelat în plin parlament, n'a vrut să răspundă și a afirmat, că nu s'a întâmplat încă nimic îngrijorător. Presa francesă de altcum e foarte cu rezervă: de loc temperament gallic. Cine își aduce aminte de ultimul resbel franceso-german, e pus în uimire. Căci preterarea guvernului frances de acum, atunci fusesse cu mult mai neînsemnată și cetiiți articolele de atunci ale

foilor franceze. Da... Franța s'a schimbat la față. Ori și-au pierdut Francesii mândria proprie, ce o aveau atunci? E incontestabil, că politica prezentă franceză are caracter mai subtil, mai *diplomatic*, ca să spunem o expresiune cacofonică, dar' bine meritată.

* * *

In șir cronologic istoria rendez-vous-urilor imperiale înregistrează după visita din Tanger întâlnirea din Neapole a lui Victor Emanuel cu Vilhelm II. și a lui Loubet, președintele republicii franceze cu Eduard VII. Istoricul superficial va povesti, că Eduard VII. a mers către Marseille, ca atare e firesc, că trecând și fiind pe teren francez să se întâlnească cu Loubet. Dar' în societatea lui Loubet a fost și ministrul esternelor Delcassé, iar' iscusitul politician Macdonald, fostul secretar al lui Salisbury, a plecat la Tanger, ca să constate adevăratul text al vorbirii împăratului Vilhelm II. Insuși Eduard VII. va descinde în Tanger.

La Neapole Victor Emanuel s'a rostit oare-cum neobișnuit de tripla alianță, de Austro-Ungaria. Franța a refuzat nou imprimat Rusiei. Din toate acestea se pare, că constelația politică a Europei s'ar putea eventual schimba.

Războiul ruso-japonez a dovedit Franței mica valoare, ce o are Rusia: Franța de altcum caută să lupte pe toate terenele față de Germania, care conduce destinele Europei centrale. Pentru Anglia e Germania un concurent primejdios pe terenul industrial.

Relațiile dintre Franța și Anglia se ameliorează pe zi, ce merge, așa că nu e niciun pericol pentru viitor să putem prevedea o alianță franco-anglo-germană.

O nouă grupare a puterilor poate deduce cu sine visita lui Vilhelm II. la Tanger: Foarte important epilog.

Conjurația militară din Paris.

Mare pericol era să amenințe republica franceză, după cum reiese din descoperirile făcute de poliție. Căci s'a aflat, că scopul conjurației a fost proclamarea de împărat a lui Victor Napoleon. Lovitura de stat o

pregătiseră, se zice, mai mulți generali, coloneli, deputați naționaliști. Syveton a avut rol de frunte. De aceea a pălmuț pe André și a început chestia sicofanților armatei, pentru ca să o câștige pe aceasta pentru scopurile clericilor, cari numai în chipul aceștia au mai sperat, că vor putea împiedeca votarea despărțirii bisericii de stat.

Poliția a constatat, că nu numai cercuri militare, sunt amestecate ca și colonelul Negrier, fostul ministru Cavaignac și și partidele monarchiste, ca Academicianul Jules Lemaitre.

Cei arestați până acum sunt numai instrumentele conjurației.

Radicalul «Action» deja atunci, când era vorbă, ca prințul Victor Napoleon să ia de nevastă pe prințesa Clementina, afirma, că bonapartiștii tind spre răsturnarea republicei. Se zice, că comitetul bonapartist ar fi trimis fiecărui oficer și suboficer al armatei o circulară, prin care-l îndemna să proclame de împărat pe Victor Napoleon.

Punctul principal al planului fu, ca conjurații să pue mâna pe Loubet — și pregătiseră închisoare — ear de viu nu-l pot prinde, să termine cu el în alt chip. Într'aceea s'ar fi numit noul guvern și generalii din Paris ar fi proclamat pe Napoleon de împărat.

Foaia bonapartistă «Les Annales» ar fi publicat articole vehemente, proclamând, promisiți, că dă la fie-ce prenumerat pușcă revolver și pistol, fiind-că veni-va vremea, când va avea lipsă de ele.

Regele belgian Leopold a știut de întreaga această afacere; de aceea n'a permis, ca Clementina să fie nevasta lui Napoleon. Insuși prințul Napoleon zice și afirma, că n'a știut nimic de întreaga afacere, care o consideră de o prostie; ear' cercurile bonapartiste văd în întreaga afacere o manevră a guvernului, ca să obțină majoritatea la viitoarele alegeri.

Bruxela, 8 Aprilie n.

Prințul Victor Napoleon a zis, că conjurația din Paris a fost o prostie. Credințioșii lui s'au adunat azi, ca să stabilizească textul declarației, ce o vor publica. Despre

conjurație scriu foile din Bruxela, că ministrul președinte informat de o epistolă a unui oficer a făcut atent pe Loubet. Loubet n'a dat nimic pe întreaga afacere. Garnisonul din Elysée n'a fost mărită, deși ministrul președinte ținea prin detectivi în continuă pază pe Tamburini.

Invălmășala.

— Crița. —

— 10 Aprilie

Cum e obiceiul să se întâmple, la izbucnirea generală a stărilor de desordine, s'amestecă lucrurile unele cu altele: barocul de multe ori hazliul cu seriosul. Situația e înadevăr nu se poate mai serioasă, dar pe platformă stat-au de pildă două niște declarații d'ale lui Barabás, făcându-se în jurul lor vuet, par'că aci și-a căutat conflictul punctul de ciocnire.

Punerea sub acuză a guvernului

În ședința de Mercuri a Dietei deputatul Eötvös Károly va insinua o propunere pentru punerea sub acuză a guvernului. Autorul intelectual al acestui plan este Bánffy Marat-ul nouilor iacobini din Budapesta.

Ca didatul — coaliție.

Coaliția și-a pus candidatul în cercul Arșului-de-jos! Humoristul Camerei trecute, Gébányi Miklós, fostul sergent de jandarm, care a căzut la ultimele alegeri, este candidatul coaliției. Fain candidat! Demn de coaliție!

Bag' seama am ajuns în adevăr țeara Papp János.

Debiturile lui Barabás.

Deputatul Aradului Barabás, a fost săpând mâna trecută obiectul de discuție în presa austriacă în jurul unei declarații, ce a făcut un naționalist. Marele bărbat a zis, că dacă nu se va satisface în grabă pretenziunile maghiare, Ungaria va refuza a plăti cele 60 milioane anuale, care s'a obligat a contribui la interesele datorate de stat austriac în virtutea art. XV: 1867.

Ziarele din Viena, au luat indignate nota de inocenta declarație a bărbatului nostru. Neue „Freue Presse“ a mers pân'a amenința, că Austria în cazul acesta cu mijloace de putere va valida drepturile contractuale.

Mandatul lui Vasilie Damian.

Vinert seara deputații naționaliști au asistat cu toții în comisia IV. de verificarea

Academia Română.

— Raport asupra lucrărilor făcute în 1904—1905. —

(Continuare).

Relațiunile între forțele elastice ale vaporilor saturanți și temperaturile absolute, de D. Negreanu.

Despre un zăcămint de sulf la Verbilău și considerațiunile generale asupra genezei sulfurilor din regiunile subcarpatice de L. Mrazec.

Aronicum barcense și Goodyera repens în România, de Zach. C. Panța.

Rămășițele de Dinotherium în România, găsite încă de pe la începutul secolului trecut, de Gr. Ștefănescu.

Materiale pentru climatologia României, XX. Plăci extraordinare în Septembrie 1904, de St. C. Hepites.

Insemnătatea istoriei naționale din punctul de vedere militar, de Generalul C. I. Brătianu.

Materiale pentru climatologia României, XXI. Repartițiunea ploii pe districte și pe basenuri în România în anul 1903 st. n., de St. C. Hepites.

2. Legendele Maicii Domnului. Studiu folkloristic de Sim. Fl. Marian s'a terminat de imprimat și vi s'a împărțit în cursul anului. Scrierea cuprinde I plus 344 plus 1 pag. in-8°.

3. Basmele aromâne, adunate și scrise de d-l Pericle Papahagi, au fost tipărite sub îngrijirea autorului însuși, după hotărârea Academiei dela 10 Martie 1904. Prețioasa culegere a format un volum de XXVII și 748 pagini, care s'a terminat cu un amănunțit glosar al tuturor cuvintelor cuprinse în text. Astfel această publicație

formează o adevărată comoară de literatură populară și limba fraților noștri din Turcia.

4. Discursuri de recepțiune s'a tipărit fascicula XXVI: Despre introducerea limbii românești în biserică Românilor. Discurs rostit la 21 Martie (3 Aprilie) 1904 în ședința solemnă, de Ioan Bianu, — cu răspuns de Dimitrie A. Sturdza.

5. Din Istoriile lui Erodot, în traducerea premiată a domnului D. I. Ghica, s'au tipărit în 5 coale cartea II (Euterpe) până la capitoul 31.

6. Dicționarul limbii române, a cărui lucrare este incredințată colegului nostru dl A. Philippide, nu a ieșit încă din faza de pregătire și n'a început încă a fi tipărit. Comisiunea specială, însărcinată de Academie cu conducerea acestei lucrări, vă da informațiuni mai amănunțite despre starea ei.

7. Lucrările bibliografice, cu cari a fost însărcinat colegul nostru dl I. Bianu Bibliotecarul Academiei, înaintează:

Din Bibliografia românească veche, 1608 până la 1830, este pregătit tot materialul pentru vol. II. (1717—1830), și s'a dat la tipar descrierea a 167 cărți dintre 1717—1765. Reproducerea în facsimile din această parte vor fi foarte puține, pentru că producțiunea tipografică este mai săracă și de mult mai mică însemnătate.

Din Catalogul manuscrisurilor românești s'a terminat tomul I, tipărindu-se coalele 38—41 (paginile 593—654) cu descrierea manuscriselor 165 până la 300. Acest tom va fi încheiat cu indicele cronologic al documentelor cuprinse în volumele descrise, al numelor și al lucrurilor. S'a început tipărirea tomului II, în care se vor descrie alte 400—500 volume manuscrise.

Se va putea începe în cursul anului viitor și tipărirea catalogului manuscrisurilor grecești.

8. S'a început tipărirea Documentelor istorice interne române din colecțiunea Academiei. Lucrarea, conform hotărârii d-voastre din 21 Martie 1903, se face sub privegherea colegului nostru dl Bianu, Bibliotecarul acestui institut.

9. Din Publicațiunile Fondului Vasile Alecu machi se află sub presă tomul II, în care s'a tipărit în acest an numai o lucrare:

XII. Asupra câtorva pești fosili din țerțiar românesc, de Ioan Th. Simionescu.

10. Din Publicațiunile Fondului Principelui Alina Știrbel se află sub tipar tomul X și celelalte urmă din Acte și Documente relative la istoria Renașterii României, care va încheia această publicație și va cuprinde diferite indice, ce s'au în preparare: indicele cronologic și indicele general alfabetic de nume și fapte. Nu se așteaptă decât terminarea acestei lucrări, pentru-ca să se poată începe, ca o continuare la publicațiunea mai sus, tipărirea Documentelor relative la domnia lui Alexandru Ioan I. Cuza (1859—1866), ce a hotărât să se facă sub îngrijirea Secretariatului d-voastre general.

11. Din Istoria romană de Titus Livius, în traducerea premiată a d-lor Nd. Locusteanu și L. Petrescu, s'a sfârșit de tipărit și vi s'a împărțit în cursul anului fasc. I. din tomul III, cuprinzând cărțile XXI—XXV.

12. În cursul anului publicațiunile Academiei s'au trimis în dar:

Bibliotecii naționale din Turin, ce a suferit mari pierderi din pricina incendiului care a distrus o parte dintr'însa:

(Va urma)

pertractarea petiției date în contra alegerii lui *Vasilie Dămian* (cercul Baia de Criș). Pertractarea a început la orele 5^{1/2} sub președinția lui *Thaly Kálmán*. Procesul verbal al desbaterilor l'a condus *Krasznay Ferencz*.

S'a dat întâiu cetire petiției a 11 alegători (mare parte Ovrei) din Brad cari cer nimicirea alegerii pe cuvânt că în favorul petiției lui *Dămian* s'au făcut agitațiuni chiar în contra nației maghiare și *programul pe baza căruia s'a ales Dămian atacă unitatea de stat*. Deputatul ales i-se impută că n'a vorbit nicăiri ungurește, n'a făcut discursuri ungurești, nu steaguri, nici măcar n'a pronunțat nicăiri cuvântul «Tara Ungurească»... Ba alegătorii au venit la vot având în pătărie și căciulă brad «în formă de cruce românească»... Preoții și învățătorii au înșelățat poporul și l'au terorizat, amenințând că pe cei cari vor vota cu *Hollaky* îi vor blăstăma, nu-i va cununa, nu le va boboteza nici îngropa. La Bobotează, când au sâmbat cu crucea, i-au jurat pe toți că vor vota cu protopopul *Dămian*. Când au plecat la alegere, au tras clopotele, ca la 1848, și peste tot s'au organizat în taină, așa că autoritățile comunale și jandarmii n'au știut nimic.

Între dovezi aduce circularul — foarte campenit de altfel — prin care comitetul electoral din Brad îndeamnă pe Români să voteze pentru candidatul român. Petiționarii sunt supărați pentru-că și acest circular a fost tipărit *numai românește!* Declară de altfel că nu pot dovedi pe agitații și cum se agit, dar asigură, ei «Ungurii expuși», că agitarea era mare, că se adresează Dietei maghiare stăpâniți de teama că se pot reamănta ează evenimentele dela 1848—49, deoarece Români nu mai vor să știe de țara ungurească, ci strigă că s'a isprăvit cu domnia ungurească...

Tonul petiției este violent, p'alocurea călăran și insultele îndeosebi la adresa preoților curg cu droaia. Numai în ziarele ultrasoviniste se mai pot găsi așa frase. Probabil că *autorul* petiției d'acolo a și imprudentat cele mai cu efect pasagiți.

După-ce s'a celit protestul, s'a dat citare răspunsului deputatului *Dămian*.

D-sa arată că toate adunările s'au ținut sub controlul administrației, că preturii accentuat iubirea patriei comune și a înfrățirii dintre neamuri. Alături un cercle (oficios) dela comună, plin de elogii la activitatea sa de 24 ani pe terenul bisericesc, școlar, social și politic. Alături d'asemeni un număr din «*Hunyadmegyei Lapok*» unde se arată că prodirectorul școlar examinând gimnasiul român din Brad, a constatat progres laudabil, ear despre profesori d'asemeni îi laudă mult (petiționarii s'au expectorat și contra profesorilor!)

Dovedește cu acte că petiționarii se provoacă și acuză persoane cari *nu există*; dovedește, earăși cu acte oficioase dela procuratură, că în contra preotului (Ioan Fugala) pe care petiționarii îl acuză de căteva fapte, s'a sistat ori-ce cercetare.

Advocatul *Dr. Ragály* pronunță un adevărat *rechisitor politic*. Insistă asupra faptului că *Dămian* a fost candidatul comitetului dela Sibiu care în programul său politic are înscris spargerea unității politice a statului, deoarece ce ține ca și Români să fie recunoscuți ca element alcătuitor de stat, cere autonomia Ardealului etc. Ca dovezi nerăsturnabile advocatul prezintă ziare maghiare («*Bud. Hirlap*») cu rapoarte despre conferința dela 10 Ianuarie a.c. După-ce însiră câte frase patriotice toate, cere și insistă ca îndeosebi pe baza §-ului 71 a regu-

lamentului Dietei (agitație împotriva nației politice maghiare) să se nimicească mandatul lui *Dămian*. «Destule fac fără și prin ascuns agitatorii vatahi! Dieta maghiară e datoare să nu-i lase a pătrunde fațiș chiar în a ei incintă»... Astfel termină *Ragály*.

Vorbește apoi avocatul *Simeon Dămian* (din Brașov), exprimându-și întâi de toate mirarea, că în loc să vină cu dovezi privitoare la neorînduile ori abuzurile întâmplate la alegere, reprezentantul deschide aici o discuție pătimașă politică. Înțelege însă strămtoarea lui: în lipsă de dovezi și în fața unei alegeri atât de curate, față cu alegătorii atât de entusiaști și conștit de drepturile lor, — e mai ușor să discuți asupra programelor politice, să cauți a preocupa atingând coarde naționale. Arată însă, că nu pot avea aci loc discuțiuni de felul acesta, că nici un deputat nu poate fi pedepsit cu nimicirea mandatului pentru-că s'a ales cu un program ori altul, căci programele se fac și schimbă, ci *faptele* candidatului ales au să fie cinosură când se discută verificarea mandatului. Și de altfel, ori-ce ar cuprinde programul român dela 1881 și hotărârile dela 1905, aderenții acestui program pe baze legale și în pervazul constituției poartă luptă pentru realizarea pretenșiunilor lor juste. Unde s'a mai și pomenit o țeară constituțională în care cine-va să fie pedepsit pentru programul său politic? Dar chiar în marea Germanie, Polonia sunt lăsați liberi să lupte pentru ori-ce program politic!

Privitor la așa zisele «acte» ce a prezentat reprezentantul petiționarilor, constată că acele sunt niște simple declarații dela persoane despre cari nici nu e dovedit că există ori că sunt alegători.

Cere deci să se respingă petițiunea chiar în partea ce se sprijinește pe §-ul 71 al Regulamentului Dietei, căci nu se poate admite ca să se fi agitât între 3000 oameni, în 64 sate, fără a se găsi *dovezi concrete*, nici nu se putea teroriza atâția alegători. Candidatul ales a întrunit adică o majoritate de peste 2000 voturi și tocmai decurgerea alegerii e dovada cea mai strălucită că a fost curată și că nu agitație s'a petrecut, ci s'a dovedit popularitatea mare de care se bucură alesul în acel cerc.

Cere de asemeni, că fără a se mai face anchetă pentru dovedirea că așa zisele «acte» presintate nu-s serioase, mandatul să fie verificat. În caz când comisia ar crede necesar a se informa asupra veracității celor cuprinse în «actele» presintate de petiționar, cere ca și d-sale să i-se dea timp a veni cu contra-dovezi, dar toate cheltuelile să-i privească petiționarii.

Caracteristic e ce a urmat d'aci încolo:

Comisia a spus unui adevărat interogatoriu politic pe apărătorul alegerii dela Baia-de-Criș. Referentul *Haviár Dániel*, notarul *Krasznay* și îndeosebi membrul *Pattyánszki* (ales la Lugoj și cu voturi *românești*, ba sub *Szél* îndeosebi *Românilor* are a le mulțami că s'a ales) și contele *Zichy* i-au pus tot felul de întrebări: cine a convocat conferința dela Sibiu și în ce calitate? Cine a fost convocat? Făcutu-s'au și convocări *maghiare*? Ce s'a hotărât acolo? Cu ce drept s'au făcut candidările din partea aceluși comitet? Ce cuprinde programul național? Oprită e și de ce cântarea «*Deșteaptă-te Române*»? Ce cuprinde ea? — și așa mai departe, zor nevoie să scoată ceva despre «*conspirația*» și «*tradarea de țară*» cu care petiționarii au speriat comisia.

La 8^{1/2} se termină desbaterea. Comisia ține ședință închisă. Așa peste o oră co-

misia pronunță — ear în ședință publică — decisul, că *amână continuarea desbaterilor pe ziua de 15 Maiu*. Pe atunci apărătorul este invitat să producă o traducere exactă a programului dela 1881 și a enunțaiunilor conferinței dela Sibiu (10 Ianuarie 1905), ear petiționarii să autentice documentele ce au și să aducă copie legalizată despre raportul oficial făcut de autoritatea competentă asupra conferinței dela Sibiu.

Celelalte.

La 13 c. se va debata petiția dată în contra alegerii lui *Dr. T. Mihali* și în contra alegerii lui *Milan Hodșa*.

Războiul ruso-japonez.

Mai multe telegrame anunță, că flota admiralului *Rosdestvensky* a trecut de drumul *Malacca* și gata de luptă se apropie de marea chineză sudică. Dacă într'adevăr *Rosdestvensky* e pe apele chineze, atunci întâlnirea lui cu *Togo* va fi nu peste multă vreme.

Va să zică nu peste multă vreme se va da una din cele mai mari lupte navale.

Intr'aceea în *Mandjuria* între ariergarda rusă și avant garda japoneză hărțuelile sunt la ordinea zilei.

Calea flotei ruse.

— 8 Aprilie.

Londra. După vești primite din *Singapore* *Standard* zice, că 27 corăbii de războiu au fost văzute la 70 mile spre sudvest dela insulă.

Londra. Vaporul *Tara* afirmă, că a văzut spre nord dela *Singapore* la 13 mile 42 corăbii ruse.

Singapore. Escadra rusă a fost vizibilă aici. Spre *Dșibuti* își continuă calea.

Viitorul popoarelor în Ungaria.

Sub acest titlu, marea revistă engleză «*Contemporary Review*», publică un remarcabil articol din penna distinsului profesor universitar din București, dl *D. Drăghicescu*. Articolul, a cauzat mare iritație în cercurile politice maghiare, căci revista din cestiune se bucură de o importanță universală și nu de mult se simțiau măguliți șovinistii, când tot în coloanele ei, și-a putut plasa contele *Apponyi* articolele despre conflictul Ungurilor cu dinastia, meniți să informeze străinătatea.

În supărarea lor, șovinistii merg așa de departe încât solicită intervenție diplomatică la guvernul României, pentru-că — horrible dictu! — un profesor, a cutezat să scrie cum nu le place lor. Norocul, că nu le-a dat încă *Majestatea Sa* armata, altfel ar trebui să tremure acum România.

«*Budapesti Hirlap*» de cri ne spune că a intervenit în *Londra* și că contele *Teleki Arvéd* i-a reușit să câștige o altă revistă importantă engleză «*Nineteenth Century and after*» care a promis să-și deschidă coloanele cunoscutului ovreiu *Vámbery Armin*, care s'a însărcinat să combată articolul d-lui *Drăghicescu*. Sărac fond de dispoziție! Tu ai și tu spune, cât de scump va fi articolul dlui *Drăghicescu*.

În cele următoare, dăm specimenele din interesantul articol așa precum le aflăm reproduse în ziarele maghiare, până ce vom primi articolul în extensiune:

Incepe prin a spune, că concesiile maghiare stoarse dela Francisc Iosif I. In privința limbii armatei și a insigniilor, sunt de o extremă importanță pentru naționalitățile Ungariei. Patrioții maghiari nici nu tănuiesc, că succesele acestea le vor folosi pentru nimicirea naționalităților. Și acum, Berzeviczy, a prezentat parlamentului un astfel de proiect contra școalelor populare ale naționalităților. Atrage atenția Europei și îndeosebi a poporului englez asupra luptei pe moarte și viață a naționalităților din Ungaria. Cu atât mai virtuos, că patrioții din Budapesta acum vor să-și completeze munca nimicitoare și pentru că contele Apponyi a demonstrat fals în coloanele acestei reviste, că pe popoarele Ungariei, evoluția unui progres secular, le-a unit într-o națiune omogenă de nouăsprezece milioane.

Arată în nuditățile înspăimântătoare, nedreptatea sistemului politic al vestitului constituționalism liberal maghiar. A fost bun, pentru a asigura stăpânirea a 8 milioane de Unguri peste 11 milioane de alte naționalități. Adevăratu-i spirit, asuprirea și tirania, nimicirea naționalităților nemaghiare.

Uniunea Ardealului încă a fost un act de brutalitate. Zic maghiarii, că uniunea a declarat-o voința liberă a popoarelor, la Cluj în 1865. Realitatea e, că la Dieta din Cluj au fost numai conți, baroni și nemeși unguri, cari și azi au privilegii în Ardeal. Modul de gândire unguresc pe nemeși îi consideră ca formând națiunea.

Nu numai că n'au întrebat poporul în chestiunea uniunii, dar au știut să amuțiască gravaminele sale juste, aspirațiunile sale spre autonomie și libertate, ce-au dobândit o pregnantă expresiune în demonstrațiunea celor 40.000 de Români la Blaj în 1848. Așa s'a aranjat dominațiunea maghiară în Ardeal, cu sprijinul împăratului. Împăratul, și-a uitat de loi litatea Românilor, cari au luptat cu dînsul, împotriva Ungurilor, cari l'au detronat. Dela aceasta execuțiune a autonomiei Ardealului, Ungurii tractează cu Ardealul ca și cu o provincie cucerită și regimul acesta l'au extins și asupra celorlalte popoare, pe cari slăbiciunea lui Francisc Iosif le-a aruncat sub picioarele lor.

Vorbește apoi despre arondarea disproporționată a reprezentanților în parlament. (La alegerile ultime abea au putut pătrunde opt inși. N. Red.) alegătorii Români sunt împușcați de geandarmii (La Ceh! N. Red.) acă votează după convingerea lor, sunt mânați cu baionetele la urnă, dacă vreau să stea pasivi. Accentuă apăsarea Românilor pe terenul presei, a libertății întrunirilor. Arată maltratarea presei române. Amintește de procesul memorandumului, unde curat șovinisti maghiari au fost judecătorii și care a fost o adevăratăucidere justițială; părți interesate au legiferat asupra adversarilor. Din aceste liniamente se compune evoluția progresului secular, amintit de Apponyi.

Vorbind despre limba ungurească zice: „E greu a descrie, ce efect neplăcut exercită idiomul unguresc asupra Românilor, ori a urechei altui om cult, cu tonu-i aspru, monoton... Ungurii se întrec pe sine în stăruința, de a-și octroa limba absurdă și în toate privințele inferioară, asupra acelor popoare, a căror limbă este la tot cazul mai înșăntală, de origină mai superioară și de o nemărginită eufonie“. Citează pe Wels, care a osândit limba ungurească la peire. Pentru că limba ungurească în toată Europa e cea mai săracă în calități, cari i-ar asigura existența.

Este oare intelectualitatea și mentalitatea maghiară în armonie cu evoluția de azi a civilizației europene? Nu. Spiritul maghiar, cu cavalerismul și Don Quichotte-ismul său, e medieval. Civilizația modernă, este progresul pacinic, liber, uman și democrat. Ungurul n'are nimic din spiritul acesta.

Trăsătura-i principală de caracter, este simțirea feudală și selavagiul.

Justiția-i încă e îmbibată de acest spirit. Innaintea acestui popor, apelarea la lege și dreptate e crimă, pe cari o pedepsesc cu temniță și cu sânge. Exemplu la aceasta procesul memorandumului.

Știința maghiară e minciună. Nici aceea nu e adevărat că dînșii ar fi apărat Europa împotriva invaziei musulmane. Meritul Românilor, Sârbilor, a popoarelor latine-slave este tot atât în privința aceasta, cât și a Maghiarilor. În vremea mai nouă au așl mulțumi supremația numai faptului, că Napoleonii au reușit să slăbească domnia Habsburgilor.

Pe terenul economic încă nu plătește mult Ungurul. Budapesta, au ridicat-o la rangul de oraș mare, strălucit, în stil american, dar în provincie e miserie. Mai mult de jumătate a capitalului maghiar s'afă în mâni ovreești. După Reclus Elisée, Budapesta este cel mai ovreit oraș din Europa. Maghiarizează-se ovreii? La aparență da, fiindcă sunt violenți. În realitate însă nu. Cunoaștem firea lor cosmopolită. Limba lor e cea germană, dovadă că presa germană din Ungaria toată e în mâna lor. Viitorul economic al Ungariei e al ovreimii.

Supremațiunea în orientul Europei este al confederațiunii româno-sirbo-bulgară. Poporul latin-slav, Români, ocupă între Tisa, Nistru, Galizia și Dunăre un teritoriu, care face cât a treia parte a Franței. Pe teritoriul acesta trăesc 12 milioane Români, între dînșii numai 2—300,000 nemți, 300,000 ovrei și 600,000 Săcul. Aceștia din urmă sunt înrudiți cu Maghiarii, dar în mai mult la România, unde o mare parte dintre dînșii emigrează și se simțesc bine. Sirbi cu Croații fac 8 milioane, Bulgarii 5 milioane. Eată icoana confederațiunii dela sud, care cu popoarele lor de 24 milioane pun sfârșit domniei Monarhiei Austro-Ungare. Aceasta este direcția progresului viitorului.

Ungurii, dacă peste tot mai rămân și nu-i eschid cu totul ovreii, vor avea cel mult interesul să s'alature la confederațiunea aceasta. Dar face-vor ei asta? Grandomania îi împinge la ruină finală. Desvoltarea mai nouă, asta ne-o arată. Criza politică și anarhia, ce domnește dela alegeri încoaci, sunt semnele decăderii incurabile. Iat-aci o țeară constituțională, care nu și poate căpăta minister două luni de zile. Ungurii cred că vor învinge asupra lui Francisc Iosif, în detrimentul latino-slavilor. În realitate însă nu câștigă decât ură. Orbirea și megalomania lor, îi duc la sigură nimicire.

O întîmpinare.

(Urmare și fine.)

Acest sfat de n'a folosit nici n'a stricat, dar la tot cazul Nicolau Nyilvan ca mai bătrân nu putea fi așa de optimist și ușoratic cum sunt tinerii în genere, dar mai ales Augustin Dragoș și fratele său, cari sunt cunoscuți ca aventurieri politici.

Din întreg conținutul pamfletului se vede, că Augustin Dragoș a avut intențiunea ca să nulifice politicește întreaga preoțime și inteligență mireană din cercul electoral al Șomcuții. De sine urmează întrebarea, că pe cine s'a răzimat dară Dr. Dragoș cu candidatura sa? Cine au fost partizanii lui, dacă-i adevărat că întreaga preoțime și inteligență mireană nu l'au părtinit? Este adevărat că face două excepțiuni și anume pe un membru al cercului dl Ioan Andreica și pe Dr. Aurel Nyilvan, despre cari scrie, că au fost partizani de al lui Dr. Dragoș, îi laudă deși nu spune, că cu ce fapte au meritat acea laudă. Cu lauda adusă d-lui Ioan Andreica a avut scopul mârșav să facă zizanie între preoți, cu lauda destinată D-ului Aurel Nyilvan țintea la darîmarea sanctuarului familiar.

Ambele intențiuni răutăcioase n'au reușit pentru-că dl Ioan Andreica în declarațiunea ce urmează mai la vale se declară că a fost solidar cu preoțimea și inteligența mireană din cercul electoral al Șomcuții. Ear Dr. Aurel Nyilvan în o epistolă scrisă din Budapesta sub impresiunile ce i-au produs cetirea pamfletului lui Augustin Dragoș, a scris părinților săi, că respinge cu indignare laudele aduse la adresa sa de A. Dragoș.

Declarațiunea d-lui Ioan Andreica sună astfel: „Dl Augustin Dragoș în „Tribuna“ din

Arad îmi laudă ținuta mea politică față de alegerea ultimă de deputat în acest cerc electoral.

„Prin aceasta declar, că eu resping orice laudă și distingere făcută persoanei mele știu cu ce intențiune din partea D-sale, pentru că eu am fost și sunt solidar cu ținuta politică a preoțimei și inteligenței române din acest cerc electoral, pe care preoțime și inteligență D-Sa o atacă pe nedrept într'un ton îngâmă și într'un mod vătămător“.

Varau, la 24 Martie 1905.

Ioan Andreica, m. p.
Preot gr-cat. rom.

Augustin Dragoș îi face imputare lui Nicolau Nyilvan, că în calitate de director la institutul „Chiorana“ nu a permis funcționarilor dela bancă să corteșasă pe sate în interesul fratelui său

Abstrăgând dela împrejurarea, că funcționarii dela institut n'ar fi fost aplicați să cătorească pe un ger așa mare, cum a fost înaintea de alegere, mai ales văzând că nici Dr. Dragoș n'a făcut această jertfă, deși dânsul a fost prima linie interesat, și avea datorință să cătorească prin cerc, ca să-i cunoască alegătorii persoana și programul. Nu a putut Nicolau Nyilvan să facă forță funcționarilor dela bancă pentru-că institutul „Chiorana“ afară de director numai doi funcționari mai are, un contabil și un cassar. Dacă aceștia mergeau pe sate a corteși, trebuia închis institutul cel puțin pe două săptămâni, fiind-că n'ar fi fost cine să ducă afacerile băncii.

După părerea și mintea lui Augustin Dragoș afacerile institutului puteau să fie amânate și institutul închis, dar afacerile advocaționale ale fratelui său nu puteau fi neglijate, deși ca didat la deputație ar fi fost obligat să urzească prin cerc.

Ioan Serb,
Dr. Victor Nyilvan.

Nicolau Nyilvan,
Isidor B. Hanga

Răvaș dela Caransebeș.

(Urmare și Fine.)

Protopresbiterul Andreiu Ghidiu, ca președinte convoacă membrii fondatori la ședință pe ziua de Marți în 4/16 Novembru 1897 la 3 ore după amiază în sala comunității de avere. În această ședință la propunerea prot. dirig. Patriciu Drăgălina se aleg pe lângă președinte dl Ilie Curescu și Dr. Traian Bădescu ca vice-președinți și notarii pe lângă dl Petru Ionescu membrul fondator Iefta Biju.

Tot în aceasta ședință a membrilor fondatori se alege:

a) Comisiunea pentru tipărirea și editarea prospectului în persoanele dlor A. Ghidiu, Dr. Tr. Bădescu, Dr. P. Ionescu, Dr. Olariu, Traian Barzu, Ales. Bălaș și A. Măhar

b) Comisiunea pentru încassarea banilor în persoanele dl I. Curescu, Aurel Marin, Ales. Bălaș, Ioan Măhar și Isaiia Stoica.

c) Comisiunea pentru îngrijirea personului și localului de prăvălie: I. Curescu, Patriciu Drăgălina prof. dirig., Ioan Bartolomeu senator, Dr. Petru Barbu, profesor, Traian Barzu asesor-refer., Dr. C. Popasu, Ioan Topaș major, Pavel Popp major, Ioan Nemoian ad. G. Ianculovici comerciant și Iefta Biju econom.

Aceste comisiuni au fost însărcinate să-și facă rapoartele lor, când vor fi terminate agendele, ce li-s'au încredințat.

În ședința fondatorilor ținută la 25 Novembru (7 Dec.) 1897 s'a luat la cunoștință terminarea activității comisiiei alese pentru tipărirea și distribuția prospectelor și se decide ca banii din cursul dela acționari să se clocheze în prima noaua cassă de păstrare din loc.

În ședința fondatorilor ținută la 22 Febr. (3 Febr.) 1898 se ia la cunoștință raportul comisiunei financiare, din care s'a văzut, că în această ședință a fondatorilor s'au distribuit 387 prospecte, dintre cari s'au retrimis comisiunei financiare 369 cu 2252 acții subscrise și au încurs în capitalul dela acții 16.681 fl. 50 c iar interese de fondare 2152 fl.

DOMNII

se pot îmbrăca favorabil numai așa dacă își procură hainele necesare *exclusiv dela magazinul de stofe pentru domni*, unde se poate economiza 35%.

1. — Magazinul nostru de fabricații engleze din patrie și de Brünn.

MAGAZINUL ESCLUSIV de POSTAV de FABRICĂ A LUI

LEICHNER și FLEISCHER.

ARAD, piața Libertății 17. Cinci biserici, (PÉCS) Király u.

SPECIALITĂȚI
de
STOFE ENGLEZE
COLORATE
PENTRU VES

Sând așa lucrul se decide, ca adunarea constituanta a societății comerciale pe „Severineana“ să se convoace pe Joi în noaptea n. 1898. In scopul acesta se însărcinează președintele protopop Andreiu Ghidiu și Dr. P. Ionescu cu tipărirea și expedarea scrisorilor la adresa acționarilor.

In ședința membrilor fondatori ținută la 27 Februarie 1898 s'au pregătit agendele pentru adunarea generală constituanta, convocată pe Joi în 3 Martie 1898 nou.

In această zi protopresbiterul Andreiu Ghidiu prin o cuvântare scurtă, dar cu multă încredere deschide adunarea generală constituanta „Severineana“, ținută în sala comunității „Severineana“, ținută în sala comunității „Severineana“, și când depune mandatul în numele membrilor fondatori zice acționarilor: de astăzi înainte depunem soarta și viitorul „Severineana“ în mâinile d-voastre și vă rog ca astfel să nu devină o primejdioasă contra noastră Zicând aceasta protopresbiterul Andreiu Ghidiu depune pe masa adunării și respective noului președinte al adunării, protopresbiterului Mihail Popoviciu din Orșova, carele a condus adunarea până la prezent, toate actele și hârtiile referitoare la activitatea, ce a premers adunării generale constituanta, cu apelul către acționari, că la persoana sa în viitor să nu mai reflecteze nimenea din această casă de ale „Severineana“.

Am fost surprins de această enunțare, și am înțeles atunci, dar nu înțeleg nici astăzi. Se poate că viitorul va rezolva enigma.

Două momente însemnate am aflat în portretul bărbatilor nostri însuflețit pentru înființarea „Severineana“ și anume: la apelul inițiatorului publicul a răspuns cu o încredere neașteptată, căci s'au subscris un număr destul de considerabil de acți pe numărul îndiguit în prospecte. Această împrejurare a isbit în calumnie, căci deși inițiatorul s'au mișcat liniște, fără șgomot și reclame, totuși n'au scutit de defăimări, arma cea mai urâtă și înfrică. Aceasta împrejurare de calumnie și clevetire nu a descurajat pe inițiatori, știind că calumnia și clevetirea este refugiul celui rădădit.

Un alt moment însemnat este, că ne amintim atunci rândurile ca să călcăm pe calea progresului în cele economice și în câmpul activ al comerțului. Acest moment se pare că se vede tot mai mult în mersul „Severineana“, conducerea prăvăliei așteaptă mult de departe controla și inventarisarea trebuie să se facă sub o priveghiere dibace și neadormită, ca să nu ne vedem odată espuși pericului de a fi liquidarea.

Noroicul zace însă întru aceea că frații Dr. Ionescu au ajuns a fi astăzi ca „Scirul“ în țara oală; prin urmare și în oala „Severineana“ și poate că ne-or fi bătut D zeu, dacă n'iam avea pe ei, pentru că sunt oameni, cum nu sunt doi. Ei sunt pivoții în jurul cărora să învârt evenimentele din Caransebeș și în jurul oamenilor cu istețime și pătrundere și felul cum sunt ei.

Și acum să vă comunic din raportul direcției și a comitetului de supraveghiere pentru adunarea generală.

După detragerea tuturor speselor de rezerva după descrierea de 5% din mobilii și după descrierea a 10-a parte din investiții în terenul închiriat, a rămas cu finea anului 1904 rămas curat coroane 12.347.80

La fondul de rezervă s'a depus 1290.85 cor. și dividendă 8% acționarilor 9238 cor. Tantiemă pentru direcțiune și comitetul de supraveghiere 100 cor. Pentru scopuri de binefacere 150 cor. Enumerațiune funcționarilor 900 cor. Se transmite ca venit pe anul 1905 suma de 239.61 cor. S'a făcut alegerea președintelui în persoana d-lui Aurel Marin contabilul comunității și avere, o alegere binemeritată, vice-președinte al comitetului Nicolae Jumanca.

In direcțiune: maiorul Pavel Popp, Ioan Moșoiu avocat, George Trica, căpitan în retragere; Ioan Stoian, preot; Petru Borțiu, contabil; Ioan Mihaș, cancelist la comunitatea de avere; Nicolae Marin, colonel în retragere și Aurel Moaca.

In comitetul de supraveghiere s'au ales de nou: Constantin Burdia, care la înființarea „Severineana“ a întors spatele, Dr Nicolae Ionescu, avocat; Ioan Madincea, controlor la

casa orașului; Antoniu Sequens, măestru de muzică, Nicolae Popoviciu, cojocariu.

Suplenți: Nicolae Velcu, învățător și Nicolae Nedici, industriaș.

Doresc „Severineana“ prosperare, conducătorului prăvăliei mai mult interes atențiune, bunăvoință și tragere de inimă.

Direcțiune și comitetul de supraveghiere controlă și earăși controlă.

Un acționar și membru fondator.

DIN ROMANIA.

Societatea Turistilor, sub înalta presidenție a A. S. R. Principele Ferdinand, a hotărât să organizeze în primăvara aceasta o expozițiune de fotografii, formându-se cu această ocaziune o secțiune a amatorilor fotografi.

La expoziția se vor primi fotografi făcute numai de amatori.

Fotografiile vor reprezenta de preferință subiecte artistice, vederi cu caracter pitoresc istoric, etnografic, etc., cu deosebire în ceea ce privește România.

Comitetul a hotărât să se acorde premiuri-persoanelor, cari vor prezenta cele mai bune fotografii.

Pacea armată.

Economistul european face socoteala cheltuielilor, ce le face Europa cu armatele pentru a menține o pace amenințată numai de aceste armate. După zisul ziar, aceste cheltuieli au fost:

In 1891 de 4 miliarde 112 milioane

" 1896 " 5 " 324 "

" 1900 " 6 " 275 "

Armata costă pe an și pe cap de locuitor:

In Anglia . . . . . 7 fr.

" Rusia . . . . . 8 "

" Italia . . . . . 15 "

" Germania . . . . . 24 fr. 20

" Franca . . . . . 26 " 50

Iată de altă parte o comparație a cheltuielilor navale făcute de cele patru mari puteri maritime, făcută de jurnalul englez Concord:

Anglia.

1899-00 lire 28,455.000

1900-01 " 32,131.000

1901-02 " 33,726.000

1902-03 " 34,201.000

1903-04 " 39,221.000

1904-05 " 42,000.000

Franca, Germania și Rusia împreună

1900 . . . . . lire 31,166.000

1901 . . . . . 34,392.000

1902 . . . . . 32,998.000

1903 . . . . . 35,190.000

1904 . . . . . 35,411.000

S'au mai făcut studii comparative asupra raportului ce există între sporirea numărului celor, ce nu muncesc și creșterea bugetelor militare și navale.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 10 Aprilie 1905.

— **Congregațiunea comitatului nostru**, precum suntem informați, va fi convocată pe 26 l. crt.

— **Ministrul președinte al Austriei greu bolnav.** Starea boalei ministrului președinte *Gautsch*, s'a agravat. Alaltaeri a avut febrințel 40 grade.

— **Împăratul Wilhelm în Messina.** Se depeșează, că împăratul Wilhelm Sâmbătă dimineața a debarcat în Messina și a salutat împărăteasa.

† **Ștefan Ciorogar**, notar în Cinteiu, modelul slujbașilor publici Români, în împlinirea datorințelor sale de slujbaș și a datorințelor sale de Român, bunul nostru amic al tuturor, a decedat ieri în Cinteiu, după scurte suferințe.

Vestea neașteptată a morții sale, ne-a umplut inima de adâncă durere. Ne facem părtași doliului, în care soarta a aruncat greu încercata familie, prin ireparabila pierdere.

Di Roman R. Ciorogar, director seminarial, perde în decedatul pe fratele său.

Inmormântarea se va face azi după amiază la 1 oră.

Odichnească în pace!

Primim dela familie următorul:

Necrolog: Cu inima frântă de durere aducem la cunoștință trecerea din viață a iubitului nostru fiu, soț, tată și frate **Ștefan Ciorogariu**, notar comunal la Cinteiu întâmplată în 27 Martie 9 Aprilie la orele 7 a. m. în al 56-lea an al vieții și al 24-lea al fericitei sale căsătorii. Inmormântarea va fi în 28 Martie 10 Aprilie d. a. 21, ore. Fie-i țărna ușoară și memoria binecuvântată! Văd. Maria Ciorogariu, mama. Cristina Codreanu n. Ciorogariu, Emilia Bodrogean, n. Ciorogariu, Roman Romul, suror și frate. Ioan Codrean, Constantin Bodrogean, Petru Suciu, Silvia Suciu mar. Balint, Maria König cumnați și cumnate. Văd. Ileana Ciorogariu n. Suciu soție. Florica, Aurel, Elvira, Sabin, Romulus, Stela, Valeria, Ștefan ca fi. Dr Teodor Burdan ginere. Viorica și Silvia nepoate.

Primiască întristata familie sincerile noastre condolențe.

— **Conferența d-lui Dr. Petru Opre.** Sâmbătă după amiază, d-l Dr. Petru Opre avocat în Arad, a ținut în sala mică dela casa orașului, în prezența unui public distins, o interesantă conferență despre dezvoltarea forțelor musculare, prezentând un sistem propriu al său de întărire a musculaturii. Conferența, care a durat o oră, a ținut continu legată atenția publicului asupra prea interesantului subiect și în deosebi asupra sistemului d-lui Opre, cu care a făcut în nenumărate cazuri aproape minuni. D-l Opre și-a probat cu dovezi cazurile multe, în care iadivizi, cu pecetea morții pe frunte, după folosirea de o lună-două a curei sale, și au recăpătat sănătatea și vigoarea vieții. Dar, s'au aflat mulți între ascultători, pe cari, — așa se vede grațitudinea i-a adus, — membrul distins al societății din Arad, cari au atestat cu propria-le vînjoșie, efectul miraculos al curei d-lui Opre. De prezent încă are mai mulți pacienți, cari folosesc cura în stabilimentul său de baie din Arad. Vom reproduce într'un număr viitor conferența d-lui Dr. Opre, socotind a face și un serviciu, atâtor suferinzi, cari și caută înzădar lecuirea; și după ce înadevăr ne-am convins, că sistemul acesta de cură, bazat pe factorii naturii, apă, aer, mișcare, și întrebunțată în chip sistematic, au vindecat bolnavi grei, de cari știința medicală abzisese.

— **Episcopul Strossmayer a murit.** Sâmbătă sara, târziu ne-a sosit la redacție vestea, că la 3 oare și 10 minute episcopul din Djacovar, Strossmayer s'a mutat la cele eterne.

El s'a născut în Eszék, în 4 Februarie 1815, ca odraslă a unei familii sărace. După terminarea gimnasiului în Eszék și a teologiei din Pesta, s'a perfecționat în ale teologiei în Augustineul din Viena, al cărui director fu mai târziu. Era un școliar de un talent extraordinar. Un profesor i-a zis, că va fi sau cel mai mare eretic, sau razimul cel mai puternic al bisericii. Când și-a depus doctoratul în teologie, censorii s'au mirat de cantitatea și multilateralitatea cunoștințelor lui.

S'a zis după încetarea revoluției din Ungaria, că singura recompensă a Croaților pentru loialitatea lor, a fost numirea de episcop a lui Strossmayer. Căci din 18 Novembre 1849 a condus diecesa Diacovarului și Sirmiuului. Șeazece și cincă de ani a fost în serviciul bisericii, iar ca episcop a funcționat cincă zeci și patru de ani.

Prin cultura sa și prin extraordinaru-i talent, a impus și celor ce nu-i erau prietenii. De altminteri e considerat ca una din cele mai mari capacități ale vremii sale. Binghetti a zis, că a cunoscut pe toți bărbații renumiți ai timpului său; numai Bismark și Strossmayer i-au părut alcătuiți din alt material; toți ceilalți se asemănau reciproc.

Strossmayer a pus basa culturii croate de azi, înființând așezămintele necesare.

— **Gorki.** Procuratura rusă a pregătit deja actul de acuză contra marelui scriitor. Punctul principal din acuză îl are proclamația, cu care a îndemnat Gorki pe muncitori la demonstrația din Ianuarie.

— **Secretarul regelui Petru în Zimony.** Șeful cabinetului de presă al regelui sârb Petru

a fugit, ca să scape de temniță, la care știm, că a fost condamnat. Zilele trecute l-au văzut în Zimony, unde așteaptă, ca grația regelui să-i schimbe întreaga pedeapsă în bani.

— **Vicișpanul substituit al comitatului Timișorilor.** În locul vicișpanului *Kabdebó Gergely*, care a fost ales deputat în Ciacova și a trecut la pensie, postul de vicișpan i-s'a încredințat provizor protonotarului *Ioanovich Sándor*, cu a cărui listă de păcate nici acum n'a terminat „*Temesvári Hirlap*“.

Halal de tine, comitat al Timișorilor!

— **Amânarea asentărilor.** Asentările din acest an, nefiind proiectul de recruți votat, nu se vor ține iar la vremea îndatinată. Autoritățile militare țin evidența aceasta și se fac pregătiri pentru reținerea soldaților la toamnă, peste tim-serviciul îndeplinit.

Roadele nebuniilor kossuthiste!

— **Moarte prin trăsnet.** Ni-se scrie din Bărzava: La $\frac{1}{24}$ ore sună clopotul a treia oară în turnul bisericii din comuna Bărzava, preotul cu învățătorul și cu școlarii săvârșiau vecernia, iar pe aiunel în atmosferă norii să desmerdau în bubuitul tunetelor, și netrebnică scânteie a trăsnetului lovește în casa unui creștin cu numele Zamfir Tirsala, om în vîrstă de 55 ani și din nefericire din-sul ședea la masă cu soția sa, când pe această din urmă o pârlește formal, scrijelându-i tot corpul, iar dînsul cade și peste o oră își dă sufletul în mâinile creatorului.

Trăsnetul a intrat prin perețele podului de cătră stradă, pe care l'a văzut un vecin de peste vale, care grăbind în casă pe femeie aflându-o arzând, iar pe vecin căzut neștiind de sine, a chemat alți vecini, mîntuind astfel casa de foc.

Ambii dintre cei mai evlavioși creștini dispunând și de o avere binișoară. Copii minoreni n'au rămas.

— **Dinamită înaintea trenului lui Roosevelt.** Se depeșează din Londra: Marți sara a călătorit *Roosevelt* în orașul San-Antonio din Statul Tecsas. Pe calea ferată dinaintea de Fort-Missuri s'a aflat o ladă cu douăzeci de klg. dinamită. Lada a fost observată la vreme și dată la o parte. Se zice, că nu e vorba de un atentat, ci muncitorii, cari lucrau la peatră, au uitat-o pe șinele dela tren.

— **Procesul ministrului cartofor.** Scandalurile, ce le-a făcut *Ruhsath*, ministru de justiție în Oldenburg, — care e mare cartofor — foile le-au ventilat din belșug. Ministrul a intentat proces contra articolelor acestor foi. Unii redactori au fost deja pedepsiți.

— **Un mormînt din timpul Romanilor.** Un mormînt din timpul Romanilor s'a descoperit la Turda cu ocaziunea așezării fundamentului la școala civilă.

Mormîntul e al unui copil și se află la o adîncime de $2\frac{1}{2}$ metri boltit cu cărămizil.

O oală ce se afla în mormînt, a fost spartă de lucrătorii, crezând că conține bani.

Tot acolo s'a aflat și o piatră sepulchrală a cărei inscripție s'a încercat s-o descifreze inspectorul școlar.

Din cauza lipsei de pregătire însă n'a fost capabil a o descifra.

— **Teara fișcalilor.** Ungaria are dintre toate țările cel mai mare număr de avocați. În Germania 1 avocat se vine pe 7790 locuitori, în Austria 1 avocet se vine pe 5790 locuitori, în Ungaria 1 avocat se vine pe 3640 locuitori. Și mai pregnantă apare mulțimea avocaților din Ungaria, dacă comparăm numărul avocaților cu cel al judecătorilor. Ungaria are 2680 judecători. Austria 5809. Germania 8440. Pe 100 judecători se vin în Austria 69 avocați, în Germania 86, în Ungaria 186 avocați, adică aproape de 2 ori atîția avocați, câți judecători. Mulțimei avocaților este a se atribui în Ungaria faptul, că abia 20% din procese se termină la judecătoriile cercuale cu împăcarea părților, pe când în Austria numărul împăcăciunilor întrece numărul sentințelor meritore. Ungaria are de 2 ori mai mulți avocați decât Austria și de 3 ori mai mulți decât Germania.

— **O cometă nouă.** În noaptea de 15 Martie s'a descoperit la observatorul din Mizza o cometă nouă.

Giacobini a văzut în câmpul telescopului său ceva foarte lucitor între constelația Taurului și Orionului. Era o cometă mică frumoasă care voea să intre și ea în lumea telescoapelor.

Giacobini a comunicat fptul și celorlalți savanți, înzistînd asupra importanței ce o prezintă noul fenomen.

Justiție.

§. **Turburările din Semlac.** An, pe vremea aceasta, comitatul Aradului întreg ferbea în urma agitațiilor socialiste. O schimbare lipsea numai, ca turburările sporadice, dintr'o comună ori alta, să aprindă focul unei revolte generale, care sigur costa multe vieți Românești. Așa s'a întâmplat și în Semlac, unde agitațiunea a aflat un teren foarte priincios. Cei-ce cunosc împrejurările știu că hotarul Semlacului este foarte mic, că „domeniile fundamentale“ cuprind teritorii imense, pe cari le țin în arendă o lovărășie de cincî ovreli. Înzădar au făcut bicții Semlacani demersuri până la ministru, să li-se esarîndeze lor pămînturile, nu le-au căpătat, și atunci, în amărăciunea lor, într'o dupăamează s'au strîns cu toții, au asaltat casa satului și locuințele arîndașilor, amenințându-i s'abzică de arînda. Cei cincî arîndași, sub impresiunea fricii, au și subscris o declarație, în care zice, că dacă comuna vrea să le cumpere pe preț corespunzător fundus instructus-ul, ei cedează arînda. Turburarea în chipul acesta s'a potolit. A doua zi însă, arîndașii au făcut arătare la Tribunal, care Vineri s'a ocupat de cauza Semlacanilor. Senatul de acuză n'a aflat agitație, înfricarea punibilă și a absolvat pe *Todor Pascu* vict și 150 de soți ai săi, de sub acuză.

§. **Petițiunea din Mező-Kászony — respinsă.** Al doilea senat de electorale al Curiei sub preșidența lui *Vavrik Béla* a respins petițiunea din *Mező-Kászony* dată de partidul kossuthist rămas în minoritate împotriva alegerii liberalului *Lónyai Géza*.

§. **Procesul „Foi Poporului“.** Procuratura reg. din Sibiu a intentat „Foi Poporului“ ce apare acolo, în redacțiunea d-lui *Silvestru Moldovan*, patru procese pentru mai mulți articoli, pe cuvînt c'ar fi tratat chestiuni politice, făr' a avea cautiune. Procesele s'au pertractat Vineri, înaintea tribunalului din Sibiu, judecînd pe redactor deodată și proprietar al foii, la o pedeapsă principală de 20 cor. și 10 cor. sau 2 zile arest pedeapsă secundară.

ECONOMIE.

Arad, 10 Aprilie.

Expoziție de vinuri în Arad. Reuniunea proprietarilor de vii din podgoria Aradului Duminecă și-a ținut adunarea generală. Unicul obiect al ordinii de zi a fost aranjarea unei expoziții de vinuri și întreceri de mașini. S'a fixat zilele expoziției și a întrecerilor de mașini pe 25—29 Mai a. c.

Se vor invita toți proprietarii de vii din podgorie, să-și expună vinurile și se vor trimite invitații speciale tuturor producătorilor și comersanților de vinuri din Austria. Antistiele comunelor din podgorie au și fost recercate să insinue vinurile, de cari dispun. Comunele *Pâncota*, *Miniș* și *Măderat* au insinuat 9340 hlre rezervă de vin, ce se va expune. Celelalte comune încă își vor anunța rezervele zilele acestea. Reuniunea lucrează acum la tariful de prețuri al vinurilor.

Împreună cu expoziția va fi și întrecerea de mașini pentru usul viticulturii. Mai multe fabrici vor lua parte la concurs.

Expoziția se va ține în pavilionul din pădure și tot cu acest prilej își va ține și Reuniunea regnicolară a producătorilor de vinuri adunarea sa generală ambulată.

După interesul, ce se manifestă, expoziția va reuși în toată privința.

Școala economică în Gai. Comisiunea administrativă a orașului Arad, la propunerea inspectorului școlar *Varjassy Árpád*, a hotărît să înființeze în Gai o școală economică cu tinerii obligați școlii de repetiție. Orașul va pune la dispoziție 20 jug. catastrale. Numai un lucru nu se știe: economie ori maghiarizare va urmări școala economică din Gai?

Regretabil, că pentru vasta populațiune românească din comitatul Aradului, autoritățile noastre confesionale nu iau inițiativa unei școli

economice cu mențiunea adevărată, și terenul pentru experimentări d'ale d-lui Varjassy.

Congresul regnicolar a proprietarilor
Congresul regnicolar al proprietarilor din Ungaria se va ține anul acesta în 23 Aprilie.

Darea de drum municipală.

Prin decisiunea principală a judecatorului administrative r. u. nr. 9685 1901, respinsă prin ordinațiunea ministrului de comerț nr. 45.909/1896 s'a decretat, că vacile nu se privi ca vite de jug, și că proprietarii care trase de vaci nu pot fi supuși la darea de drum municipală cu suma cu care se supun proprietarii de vite de jug. Acela deci care a fost pe neputință la astfel de dare, poate cere rebonificarea sumei solvite pe 3 ani ear' pentru viitor să nu se luare aminte și să ceară ștergerea sumei i-se cere pe nedreptate.

Tîrg de cat internațional în Érsekújvár.
XXIII tîrg de cat internațional ce se aranjă prin Reuniunea Economică din comitatul *Mezőföld* anul acesta se va ține în Érsekújvár în Duminică două a lunii Maiu. Tîrgul acesta este cel mai însemnat în Ungaria. Mai ales străinătate îl cercetează mulți. Anul trecut vindut 500 de cat. Locuințe și grajduri se prenota la primarul orașului Érsekújvár.

Parcelarea unui latifundiu în Bichș.
Tele *Hoyos László*, mare proprietar și-a vîndut pusta de 2112 jug. comunei *Körösladány* de 1 milion de cor. licitat de „*Pesti Ház*“ *Takarékpenztar* pe amortizație de 80 ani. Muna va parcela bunul și va vinde jug. cor. locuitorilor.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

— Cota oficială pe ziua de 10 April. —

Incheierea la 12 ore:

Grîul pe April (100 clgr.)	1778-
Secară pe April	1446-
Ovăs pe April	1378-
Cucuruz pe Maiu	1470-
Grîu pe Octombrie	1656-
Secară pe Octombrie	1328-
Grîu pe Maiu	1766-

Incheierea la 5 ore:

Grîu pe April 1905	1786-
Secară pe „	1442-
Ovăs pe „	1380-
Cucuruz pe Maiu	1474-
Grîu pe Octombrie	1660-
Secară pe „	1336-
Grîu pe Maiu 1905	1770-
Cucuruz pe Iulie	—

Piața din Arad.

S'au vîndut:	(100 hl)
240—260 măji metriche grâu cor.	16.00-
110—190 „ „ cucuruz „	15.20-
Semnare nominală: secară:	14.20-
„ „ orz:	14.40-
„ „ ovăs:	13.40-

Piața din Aradul-nou.

S'au vîndut:	
500—600 măji metriche grâu cor.	8.40-
800—900 „ „ cucuruz	7.60-
Semnare nominală: secară	7.90-
„ „ orz:	7.40-
„ „ ovăs:	6.70-

Tîrgul de porci din Kőbánya.

— 10 April

De prima calitate ungară: Bătrîni grei rechea în greutate peste 400 chgr. 129-130 fil.; bătrîni mijlocii, pârchea în greutate peste 400 chgr. — fil.; tineri grei în greutate peste 320 chgr 134—135 fil.; tineri mijlocii pârchea 251—320 chgr. greutate pîn' la 250 chgr. —135 fil.

Numărul porcilor: la 4 April 1905 a fost 25,530 buc. în 5 April s'a adus 233 bucăți transportat 193 bucăți a rămas prin urmare pe piață 25,574 buc. Căutarea a fost mai slabă cel grași vie.

Redactor responsabil: Sever Boos.
Editor-proprietar: George Nichia.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

ACTIV

1905
12 Martie 19 Martie

70411009	Reserva metalică Aur.	45647859	65584424	64769859
29769500	„ trate Aur.	19122000	3881294	3942338
67611	Argint și diverse monete		42136983	40336456
21190	Portofoliu Român și Străin		14406023	14103729
146335	{ *) Impr. contra ef. publice	6641000	11999940	11999940
39780	{ „ „ „ „ in cont curent 8462729	8462729	14731258	14731258
39240	Fonduri publice		1704546	1704546
1732546	Efectele fondului de rezervă		5638889	5638889
1732546	„ „ „ amortisarea imob. și material		569913	569973
367999	Imobili		327278	413509
668441	Mobilier și Mașini de Imprimerie		81981700	82037080
413599	Cheltueli de Administrație		15897831	17854042
1417002	Depozite libere		16875885	16731669
1417002	Compturi curinți	812.200	275735964	275833318
1417002	Compturi de valori	812.200		

PASIV

100000	Capital	12000000	12000000	
200715	Fondul de rezervă	19546217	19546217	
240300	Fondul amortisării imobilelor și material	2923784	2923784	
203500	Bilete de Bancă în circulație	158859830	158857180	
189142	Dobânzi și beneficii diverse	424433	469057	
189009	Depozite de retras	81981700	82037080	
189009	Compturi curinți			
1173562	Scomptul 1‰	275735964	275833318	
	*) Dobânda 6‰			

P. T

Am onoare a aduce la cunoștință stimatului public din loc și din provincie că în atelierul meu de

fabricarea paturilor și a cuptoarelor primesc efectuarea a tot felul de

cuptoare și mașini de gătit

tot asemenea

mutarea și repararea lor pe lângă prețurile cele mai moderate.

Am în deposit șobe de maiolica ș. a. în toate culorile și prețurile.

Rugând pentru binevoitorul concurs rămân cu stimă

Borai Gyula

524 fabricant de paturi și cuptoare

Arad, Közép-u. Nr. 6. (casa proprie)

Atențiune!

Dacă dorești ghete bune, eficiente și fine atunci le cumpără din prăvălia de ghete pentru dame și domni a lui **Brecska Károly** de pe piața Arpád Nr. 5 (edificiul bisericii izraelite) unde comenzile se efectuează mai punctual.

Se pot căpăta totfelul de ghete confecționate în atelierul meu. Rog binevoitorul concurs al onoratului public, cu deosebită stimă

Brecska Károly

516

pantofar.

Intemeiat în 1874.

Noutate! Noutate! Noutate!

Pardesiu „ȘAGUNA“

pentru preoți și teologi,

Fason nou, Fason nou, Fason nou.

Numai la mine se poate căpăta.

Din același material veste și nădragi pentru preoți. Haine francisc-Iosif exclusiv pentru teologi. Rînduri de haine, pardesiuuri din postavul cel mai la modă, pregătite după moda cea mai nouă se pot alege după plăcere în prăvălia mea.

Fie-care bucată se ajustează la dorință și fără plată.

Serviciu conștient!

Prețuri eficiente!

25% cruțare!

Comande din provincie se execută convenabil.

Cu stimă:

Moskovitz Zs.

Arad, Színház épület.

— Telefon orașenesc și comitatens 534. —

CREMA

MARGARETA

a lui

FÖLDES

este un mijloc lipsit de grăsime, în ofensivă cu efect grabnic și sigur, care face să dispară alunițele, petele de ficat, roș-ța de pe nas și de pe mîni. Mijloc mai bun pentru obraji și mîni aspre nu există.

Efect instantaneu.

Pretul 1 cor.

Preparată de

FÖLDES KELEMEN

Farmacist în Arad.

Nr. Telefonului 111.

Picăturile balsamice „MARIA-RADNA“

pentru răni și stomac, ajută iute și sigur în multe boale, ca d. ex. dureri, colici de stomac, boli vechi de stomac și lipsete de
 contra reumei, junghiurilor, colice și durere de cap, estern la răni timpurii, la sgărietură, la scrinteli și ruperi de oase, contra
 și durerii de oase.

Un flacon: prețul 30 fil., 10 flacoane Cor. 3. — francat.

Pastilele — SENECA

Medicină sigură contra tusei, troanei, răcelii, influenței. — Prețul unei cutii Cor. 1.—, 10 cutii franco Cor. 8.—.

89

Se poate căpăta la **Kossuth Pál, Szűz Mária**. gyógyszerháza, Arad, Boros-Béni-tér 15 sz.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

258

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce a întrebuințarea de apă nesipoasă ori murdară nu abdică serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cânepă din launtru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-utca 27.

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și înviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrenă, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătăie de inimă, sgăriuri de inimă, astma, auzul greu, sgăriuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceala la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagra ischias, uutul în pat, influența, irrombia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Insusirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant

în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun seut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate încurșe din toate părțile lumii cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinștatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțefire.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și espedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapest, V., str. Vadász 42./K
 colțul str. Kálmán.

Friedmann Lajos

prăvălie de coloniale și delicatose

ARAD, Piața Libertății Nr. 4 (lângă cafeneaua Pölzl)

Am onoarea aduce la cunoștința onoratului public că pe piața Libertății (lângă cafeneaua Pölzl), am deschis

o prăvălie de coloniale și delicatose

corespunzătoare cerințelor timpului modern.

Am stabilit în deposit tot felul de cele mai bune coloniale, becuri țeară și streine, ceaiuri, prăjituri pentru ceai (Cafos veritabil) mare timent cu delicatose, cașuri, mezeluri (și coșer) ș. a. m.

Când cer protecția onor. public il asigur despre serviciu punctual și

Cu deosebită stimă

Friedmann Lajos

Comande din provincia se esecută prompt.

520

Arad, Piața Libertății nr. 4 (l. Pölzl)

Prăvălie pentru mănuși și suspensorii a lui

HUBATSCEK T.

ARAD, Szabadság-tér 20 sz.

(În casa Bancii populare și de industrie Aradane.)

Recomandă on. public mănușile pentru femei și bărbați fabricate în atelierul propriu, în toată culoarea și în tot fazonul, pe lângă prețurile cele mai culante mai departe se capătă tot felul de mijloace de pansament din materia cea mai bună, fabricate conform indicațiilor medicale. Mai departe recomand asortimentul de cravate, pe cari le vând pentru prețuri extraordinar echitabile. Rugând spriginul binevoitor al public rămân cu respect: **Hubatschek T.**

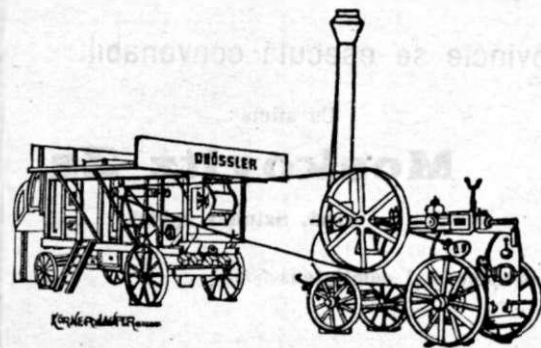
303

Carol Drössler

fabrică ces. reg. de mașini agricole.

Budapesta, VI. Váci körút 59

transporta automobile, locomotive cu vapor, grapă de vânt, imblăcee cu vapor, imblăcee de mână și (jărgányos) motoare ulei crud, monteaza mori și tot felul de mașini agricole.

Marfa solidă, pe condițiuni favorabile plată. —

Se trimite catalog preț și cheltueli gratuite

Se caută agent